

De weg van de arbeidsmigrant naar rechtsbijstand

Een eerste overzicht van verzoeken tot gesubsidieerde
rechtsbijstand voor arbeidsmigranten die zich melden
bij het Juridisch Loket

Colofon

Uitgave	Kenniscentrum Stelsel Gesubsidieerde Rechtsbijstand
Titel	De weg van de arbeidsmigrant naar rechtsbijstand. <i>Een eerste overzicht van verzoeken tot gesubsidieerde rechtsbijstand voor arbeidsmigranten die zich melden bij het Juridisch Loket</i>
Opdrachtgever	Raad voor Rechtsbijstand
Auteurs	Laura van de Grint Sylvie Schrijen Dorien van den Berg
Datum	Januari 2026
Contact	kenniscentrum@rvr.org

Samenvatting

In het kader van het verbeteren van de toegang tot het recht voor kwetsbare werknemers is het Juridisch Loket gestart met het Project Arbeidsmigranten. Het Juridisch Loket verwijst deze groep rechtzoekenden indien nodig door naar de Raad voor Rechtsbijstand (hierna: Raad), waar zij direct in contact gebracht worden met één advocaat en waarbij de Raad de tolk organiseert voor de kennismakingsafpraak met de advocaat. Vanuit de Raad is er behoefte aan inzicht in de mate waarin er doorverwijzingen plaatsvinden en het proces dat de rechtzoekende doorloopt.

De onderzoeksvraag van het huidige onderzoek is "Hoeveel arbeidsmigranten maken gebruik van het matchingsproces en hoe verloopt dit proces richting gesubsidieerde rechtsbijstand?". Om deze onderzoeksvraag te beantwoorden, zijn gegevens over doorverwijzingen en toevoegingen uit de interne registratie van de Raad gebruikt, evenals gegevens van de betrokken tolkenbureaus en de opbrengsten van een enquête onder deelnemende advocaten.

Uit de resultaten komt naar voren dat er 248 doorverwijzingen van unieke rechtzoekende arbeidsmigranten vanuit het Juridisch Loket naar de Raad zijn gedaan in de periode mei tot en met oktober 2025. Er zijn 79 advocaten die deelnemen aan dit project. De helft van die advocaten is op dit moment met één rechtzoekende in contact gebracht en een kwart met drie tot vijf rechtzoekenden.

De vragen van de rechtzoekenden hebben meestal betrekking op het arbeidsrecht. De meeste vragen binnen de categorie arbeidsrecht gaan over problemen gerelateerd aan loon of ontslag. Verder zijn de rechtzoekenden veelal woonachtig in Zuid-Holland, Noord-Holland, Noord-Brabant en Limburg en spreken zij veelal Pools, Oekraïens of Roemeens.

Minstens de helft van de rechtzoekenden wordt op dezelfde dag of de dag na de doorverwijzing vanuit het Juridisch Loket in contact gebracht met een advocaat. De kennismakingsafpraak met de advocaat vindt bij de overgrote meerderheid binnen tien dagen plaats. Bij ruim de helft van de doorverwijzingen was een tolk noodzakelijk. Meestal ging het om een Poolse tolk, gevolgd door een Roemeense en daarna een Oekraïense tolk. Op het moment van opstellen van het rapport zijn er 79 toevoegingen aangevraagd voor deze groep rechtzoekenden, waarvan er 71 zijn ingewilligd. Het gaat daarbij, evenals bij alle doorverwijzingen, meestal om zaken met betrekking tot arbeidsrecht. De doorlooptijd tussen de kennismakingsafpraak met de advocaat en toekenning van de toevoeging bedraagt bij de meerderheid van de rechtzoekenden minder dan tien dagen.

De resultaten van de enquête onder deelnemende advocaten laten zien dat de meeste advocaten positief zijn over het door de Raad organiseren van tolken en van mening zijn dat de Raad hiermee door moet gaan. Er zijn echter ook kritische geluiden, welke lijken te berusten op ervaren problemen. Advocaten die positief zijn geven veelal aan geen problemen te hebben ervaren, maar de resultaten wijzen ook niet duidelijk uit dat deze werkwijze daadwerkelijk een voordeel oplevert voor de advocaten.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1)	Aanleiding	5
1.2)	Probleembeschrijving	6
1.3)	Doelstelling	6
1.4)	Onderzoeksvraag	6
2	Methode.....	7
2.1)	Bronnen.....	7
2.2)	Datapreparatie en -analyse.....	8
3	Resultaten	10
3.1)	Leeswijzer	10
3.2)	Aantallen	10
3.3)	De rechtzoekenden	12
3.4)	De regeling	15
3.5)	Feedbackloop	20
4	Conclusie	23

1 Inleiding

1.1) Aanleiding

Het grondwettelijk recht op rechtsbijstand geldt ook voor arbeidsmigranten. Voor deze groep mensen bestaan extra drempels, omdat ze bijvoorbeeld de Nederlandse taal vaak niet of niet goed beheersen en de weg naar instanties niet kennen, waardoor ze mogelijk meer moeite zullen hebben op hun route naar het recht.¹ Ook hebben zij vaak (nog) geen sociaal netwerk om op terug te vallen, wat hen minder zelfredzaam maakt. Om deze reden is een speciale werkwijze gecreëerd, die hun toegang tot rechtsbijstand bevordert, waarbij bijvoorbeeld snel de aanwezigheid van een tolk wordt georganiseerd en de rechtsbijstandverlener een proactieve aanpak hanteert die helpt voorkomen dat mensen tussentijds afzien van rechtsbijstand. Het huidige onderzoek monitort de eerste uitkomsten van deze werkwijze.

Het verbeteren van de toegang tot het recht voor kwetsbare werknemers is één van de maatregelen van het Aanjaagteam Arbeidsmigranten van Emile Roemer uit 2020.² Het Juridisch Loket is begin februari 2024 op verzoek van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en het ministerie van Justitie en Veiligheid gevraagd om specifiek voor kwetsbare werknemers, zoals EU-arbeidsmigranten, laagdrempelige rechtshulp aan te gaan bieden en om de bekendheid van het Loket onder deze doelgroep te vergroten. Het Juridisch Loket geeft invulling aan de opdracht met het project Arbeidsmigranten. Zij bieden met een team van ongeveer 35 juridisch adviseurs advies in verschillende talen, waaronder Pools, Roemeens, Bulgaars, Turks, Hongaars, Oekraïens en Russisch. Ook werkt het Juridisch Loket nauw samen met netwerkpartners die zich inzetten voor het verbeteren van de leef- en werkomstandigheden van arbeidsmigranten.³

Sinds begin mei 2025 stuurt het Juridisch Loket, wanneer nodig, arbeidsmigranten door naar de Raad voor Rechtsbijstand (hierna: Raad). Een deel van deze zaken zal worden voorgelegd aan de Regelrechter.⁴ Omdat veel arbeidsmigranten geen Nederlands of Engels beheersen, organiseert de Raad een tolk voor de kennismakingsafpraak met de advocaat. Normaliter ontvangt de Raad doorverwijzingen vanuit het Juridisch Loket en vindt er een matchingsproces plaats waarbij de rechtzoekende drie geschikte advocaten voorgesteld krijgt, waarna het aan de rechtzoekende is om contact op te nemen met één van hen. Bij dit project verloopt die werkwijze anders. De Raad ontvangt ook hier de doorverwijzingen in het kader van het Project Arbeidsmigranten per e-mail van het Juridisch Loket. Vervolgens beoordeelt de Raad of een doorverwijzing voldoet aan de voorwaarden. Het moet namelijk gaan om een arbeidsmigrant afkomstig uit een land binnen de EU/EFTA of uit

¹ Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten (2020). Geen tweederangsburgers. *Aanbevelingen om misstanden bij arbeidsmigranten in Nederland tegen te gaan*.

² Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten (2020). Geen tweederangsburgers. *Aanbevelingen om misstanden bij arbeidsmigranten in Nederland tegen te gaan*.

³ Voor meer informatie over de invulling van het Project Arbeidsmigranten van het Juridisch Loket, zie: [Arbeidsmigranten | Het Juridisch Loket](#)

⁴ Zaken worden aan de Regelrechter voorgelegd via het gelijktijdig lopende Experiment Regelrechter, dat op 1 maart 2025 van start is gegaan. Het Experiment Regelrechter houdt in dat er voor een periode van drie jaar bij de kantonrechters van vier rechtbanken (Den Haag, Rotterdam, Overijssel en Zeeland-West-Brabant) gewerkt wordt met een eenvoudige laagdrempelige en oplossingsgerichte aanpak. De doelgroep van dit experiment zijn kwetsbare burgers, zoals arbeidsmigranten, en kleine ondernemers die een conflict hebben over een bedrag van maximaal € 5000.

Oekraïne met een juridisch probleem op het gebied van arbeidsrecht, huurrecht of socialezekerheidsrecht. Als de doorverwijzing voldoet aan de voorwaarden, wordt de rechtzoekende door de Raad in contact gebracht met één geschikte advocaat en organiseert de Raad een tolk voor de kennismakingsafpraak met die advocaat. Dit proces wordt de warme overdracht genoemd. Het proces verschilt van het reguliere matchingsproces doordat de rechtzoekende slechts met één advocaat in contact gebracht wordt in plaats van een voorstel te krijgen van drie advocaten, dat de advocaat contact opneemt met de rechtzoekende in plaats van andersom en dat de Raad de tolk voor de eerste bijeenkomst organiseert (normaliter doet de advocaat dit zelf). Er is gekozen voor deze werkwijze vanwege de kwetsbaarheid van de doelgroep arbeidsmigranten en ten behoeve van het doel om de toegang tot rechtsbijstand voor hen te verbeteren. Buiten de warme overdracht gelden er geen andere afwijkende regels voor deze groep.

1.2) Probleembeschrijving

Sinds 7 mei 2025 ontvangt de Raad doorverwijzingen van arbeidsmigranten vanuit het Juridisch Loket in het kader van het project Arbeidsmigranten. Op dit moment is er vanuit de Raad behoefte aan inzicht in de mate waarin er doorverwijzingen plaatsvinden en het proces dat de rechtzoekende doorloopt na de doorverwijzing. Het Kenniscentrum Stelsel Gesubsidieerde Rechtsbijstand (hierna: Kenniscentrum) is daarom door de Raad gevraagd om het proces te monitoren.

1.3) Doelstelling

Het huidige onderzoek dient om de belangrijkste cijfers te presenteren over het aantal arbeidsmigranten met een doorverwijzing vanuit het Juridisch Loket, de kenmerken van hun juridische problemen, het aantal matchingsverzoeken dat heeft geleid tot een toevoeging, het verloop van het matchingsproces en de beschikbaarheid van tolken.

De resultaten in het huidige rapport betreffen enkel rechte tellingen. Deze weergave van cijfers sluit aan bij het doel van het huidige onderzoek. Bovendien is er ten tijde van de eerste rapportage nog onvoldoende data beschikbaar om gegevens met elkaar te kunnen combineren. In latere rapportages kan gekozen worden voor aanvullende analyses als er sprake is van een specifieke informatiebehoefte. De mogelijkheden voor dergelijke aanvullende analyses zijn uiteraard afhankelijk van de beschikbare data.

1.4) Onderzoeksvraag

De hoofdvraag van het onderzoek luidt:

"Hoeveel arbeidsmigranten maken gebruik van het matchingsproces en hoe verloopt dit proces richting gesubsidieerde rechtsbijstand?"

2 Methode

2.1) Bronnen

Dit rapport gaat over de eerste zes maanden waarin het Juridisch Loket via het project Arbeidsmigranten, rechtzoekenden via de hierboven beschreven werkwijze heeft doorverwezen naar de Raad. Specifiek gaat dit rapport over de periode van 7 mei tot en met 31 oktober 2025. De informatie in deze rapportage is gebaseerd op vijf databronnen die hierna worden toegelicht.

2.1.1) Registratie matchingsproces

De Raad houdt een overzicht bij van alle doorverwijzingen vanuit het Juridisch Loket in het kader van het project Arbeidsmigranten. In dit overzicht worden enkel de doorverwijzingen opgenomen die voldoen aan de voorwaarden van het project en waarbij de rechtzoekende in contact is gebracht met een advocaat.

De registratie van de doorverwijzingen die voldeden aan de voorwaarden (hierna: doorverwijzingen) bevat onder andere informatie over de datums waarop 1) de verwijzing is doorgestuurd, 2) de advocaat waarmee de rechtzoekende in contact is gebracht en 3) de eerste afspraak met de advocaat plaatsvond. Ook bevat de registratie, informatie over de inhoud van de zaak en over de eventuele aanvraag van een tolk. De registratie vormt daarmee de belangrijkste gegevensbron voor het huidige onderzoek. De gegevens uit het overzicht van alle doorverwijzingen die gebruikt zijn voor het huidige rapport zijn opgehaald op 13 november 2025, nadat de ingevoerde gegevens door de betrokken projectmedewerkers zijn gecontroleerd op volledigheid en juistheid.

2.1.2) Registratie beschikbare advocaten

De Raad houdt een overzicht bij van alle advocaten die zich hebben aangemeld voor het project Arbeidsmigranten. Deze registratie bevat onder andere informatie over de registratiegegevens van de advocaten (A-nummer, kantoornaam, contactgegevens) en over hun specialisatie(s). De gegevens uit deze registratie die gebruikt zijn voor het huidige rapport zijn ook opgehaald op 13 november 2025.

2.1.3) Toevoegingen

De gegevens over de toevoegingen die volgden op het matchingsproces zijn opgehaald uit de interne registratie van de Raad. Deze dataset bevat onder andere informatie over de datums waarop de toevoegingen zijn aangevraagd en waarop besluiten zijn genomen, welke besluiten er zijn genomen en gegevens over de betrokken advocaat en rechtzoekende. De gegevens over de toevoegingen die zijn gebruikt voor het huidige rapport zijn opgehaald op 9 november 2025.

2.1.4) Tolkenbureaus

Ook is gebruik gemaakt van de registraties van de twee betrokken tolkenbureaus (Global Talk en ELAN Languages). Beide bureaus hebben datasets aangeleverd met daarin gegevens over de opdrachten die zij hebben ontvangen in het kader van dit project. De datasets bevatten onder andere informatie over de datum waarop de kennismakingsafpraak plaatsvindt, uitvoeringswijze van de opdracht (op locatie of telefonisch), de geleverde taal, het taalniveau en of de opdracht eventueel

geannuleerd is. De gegevens uit de registraties van de betrokken tolkenbureaus die zijn gebruikt voor het huidige rapport zijn ontvangen op 13 november 2025.

2.1.5) Enquête onder advocaten

Begin oktober 2025 is onder de op dat moment 64 deelnemende advocaten een korte enquête uitgezet. In deze enquête zijn door middel van zowel open als gesloten vragen de ervaringen van de advocaten met het door de Raad organiseren van een tolk voor de kennismakingsafpraak in kaart gebracht. Deze ervaringen zijn in kaart gebracht door middel van een schaalvraag, waarbij advocaten op een schaal van 'Heel positief' tot 'Heel negatief' konden aangeven wat zij vonden van deze werkwijze. Ook zijn advocaten gevraagd aan te geven of zij vonden dat de Raad deze werkwijze moet voortzetten (op een schaal van 'Helemaal oneens' tot 'Helemaal eens'). Bij beide vragen kregen advocaten de mogelijkheid om een toelichting te geven in het open antwoordveld. De enquête is op 8 oktober 2025 verstuurd. Op 22 oktober 2025 is een herinnering gestuurd en op 6 november 2025 is de enquête gesloten.

2.2) Datapreparatie en -analyse

De datapreparatie bestond uit het combineren van de hierboven genoemde gegevensbronnen, het berekenen van doorlooptijden en het bepalen van samenhang. Hieronder staat per bewerking hoe deze is uitgevoerd en met welk doel.

2.2.1) Combineren van databronnen

Als eerste is de registratie van doorverwijzingen gekoppeld aan de gegevens over de toevoegingen afkomstig uit de interne registratie van de Raad. Hiervoor was handmatige koppeling noodzakelijk, waarbij projectmedewerkers op basis van de beschikbare gegevens bij de doorverwijzing telkens de juiste gegevens over de toevoegingen hebben opgezocht. Kritische kanttekening hierbij is dat de koppeling tussen de registratie van de doorverwijzingen en de toevoegingen handmatig gebeurt. Wanneer gegevens niet (volledig) genoteerd zijn in de registratie van de doorverwijzingen, kan het zijn dat niet alle toevoegingen behorende bij de doorverwijzingen gevonden werden, terwijl ze mogelijk wel in het systeem stonden.

2.2.2) Berekenen van doorlooptijden

Om inzicht te krijgen in het verloop van de processen zijn doorlooptijden berekend door het aantal dagen tussen twee datums te tellen. Dit betreft drie doorlooptijden: 1) De doorlooptijd tussen de datum waarop de verwijzing binnenkwam en de datum waarop de rechtzoekende in contact is gebracht met de advocaat, 2) De doorlooptijd tussen de datum waarop de rechtzoekende in contact is gebracht met de advocaat en de kennismakingsafpraak met de advocaat en 3) De doorlooptijd tussen de datum van de kennismakingsafpraak met de advocaat en het moment van aanvragen van de toevoeging (indien aanwezig).

2.2.3) Bepalen van clustering

Binnen dit project is het mogelijk dat meerdere rechtzoekenden een vergelijkbaar probleem hebben. Het gaat dan bijvoorbeeld om twee of meer collega's die een juridisch probleem hebben met een vergelijkbare of dezelfde werkgever. In dergelijke gevallen worden de rechtzoekenden gekoppeld aan dezelfde advocaat en wordt er indien mogelijk ook één tolk geregeld.

Het bleek, met de beschikbare gegevens, niet mogelijk om met zekerheid te bepalen wanneer er sprake was van een dergelijke clustering van doorverwijzingen. Om toch inzicht te kunnen geven in de mate waarin clustering waarschijnlijk voorkomt, is gekozen voor een aanpak waarmee het aantal geclusterde zaken bij benadering bepaald kan worden. Dit is gedaan door zaken als geclusterd te beschouwen wanneer twee of meer doorverwijzingen exact dezelfde gegevens bevatten voor een aantal verschillende variabelen. Deze variabelen bestaan uit: de datum voor de diagnose, de datum

voor de matching, de datum voor de kennismakingsafspraken met de advocaat, de zaakcode, de advocaat en (indien aanwezig) het registratienummer voor het tolkenbureau.

3 Resultaten

3.1) Leeswijzer

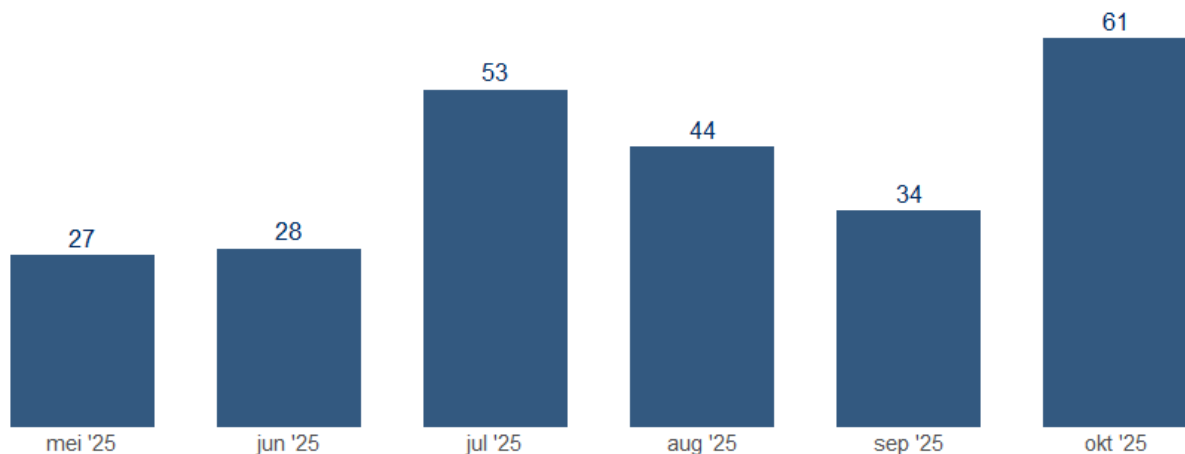
Paragraaf 3.2 geeft informatie over het aantal arbeidsmigranten dat gebruik maakt van het matchingsproces (aantal doorverwijzingen) en ook over het aantal advocaten betrokken bij het project. Paragraaf 3.3 geeft informatie over de rechtzoekenden behorende bij de doorverwijzingen, namelijk over de rechtsgebieden waarover hun vraag ging, de regio's in Nederland waar zij woonachtig zijn en de talen die zij spreken. Paragraaf 3.4 geeft informatie over hoe het proces richting rechtsbijstand verloopt. Het gaat hierbij om de doorlooptijden, het regelen van de tolken en de afgegeven toevoegingen.

3.2) Aantallen

3.2.1) Doorverwijzingen

Alle doorverwijzingen

Figuur 1 laat een piek zien in het aantal doorverwijzingen in juli en in oktober. Bij het interpreteren van deze aantallen is het belangrijk rekening te houden met het feit dat de doorverwijzingen zijn gestart vanaf 7 mei 2025, waardoor er in mei niet gedurende de volledige maand werd doorverwezen. In totaal waren er in de onderzoeksperiode 248 doorverwijzingen.

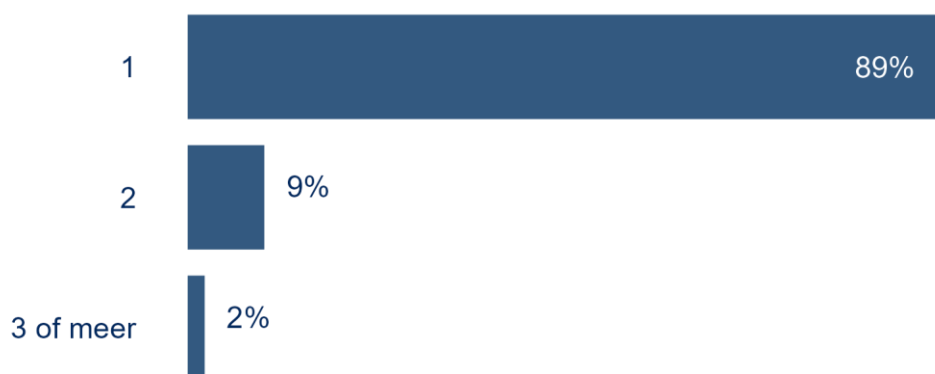

Figuur 1. Aantal doorverwijzingen per maand (N=248)

Clustering

Zoals in [paragraaf 2.2](#) is omschreven, is geprobeerd clustering van doorverwijzingen in kaart te brengen door middel van een benadering. Dit is gedaan door doorverwijzingen als geclusterd te beschouwen wanneer twee of meer doorverwijzingen exact dezelfde gegevens hebben voor een groot deel van de variabelen.

Wanneer deze werkwijze wordt toegepast en rekening wordt gehouden met clustering, gaat het om 212 doorverwijzingen. Figuur 2 laat zien dat, rekening houdend met clustering, voor de meerderheid van de doorverwijzingen geldt dat ze voor één rechtzoekende zijn (89%). Bijna één op de tien doorverwijzingen is voor twee rechtzoekenden. Doorverwijzingen voor drie of meer rechtzoekenden komen maar weinig voor.

Figuur 2. Aantal rechtzoekenden per doorverwijzing en bijbehorend aandeel van alle doorverwijzingen, rekening houdend met clustering (N=212)⁵

In de rest van dit rapport is ervoor gekozen om uit te gaan van alle doorverwijzingen en om geen rekening meer te houden met mogelijke clustering. Dit is gedaan omdat de hierboven gehanteerde werkwijze slechts een benadering is, en omdat de ruime meerderheid individuele doorverwijzingen lijkt te betreffen.

3.2.2) Advocaten

Beschikbare advocaten

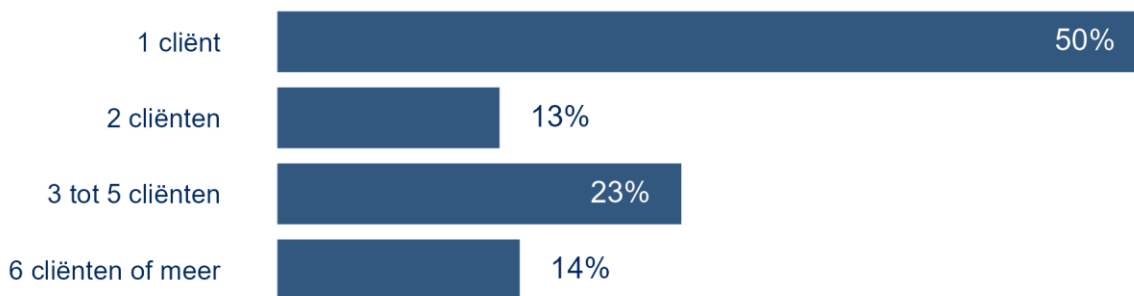
Het aantal beschikbare advocaten voor deze zaken is 79.⁶ Van die advocaten heeft 61% een specialisatie in het arbeidsrecht en 47% in het huurrecht. Advocaten kunnen meerdere specialisaties hebben, waardoor deze percentages niet optellen tot 100%.

⁵ Het maximaal aantal rechtzoekenden per doorverwijzing betrof zes.

⁶ Dit aantal van 74 wijkt af van de 64 advocaten die zijn aangeschreven voor de enquête, omdat het hier gaat om het aantal beschikbare advocaten op het moment dat de rapportage werd opgesteld (13 november 2025) en het voor de enquête ging op het destijds aantal beschikbare advocaten (begin oktober 2025).

Actieve advocaten

Van de 79 beschikbare advocaten zijn op het moment van opstellen van dit rapport 71 advocaten minstens één keer in contact gebracht met een rechtzoekende. Figuur 3 laat zien dat bijna de helft van die advocaten in contact is gebracht met één rechtzoekende (49%). Opvallend is dat slechts iets meer dan één op de tien advocaten met twee rechtzoekenden in contact is gebracht (14%), terwijl het aandeel advocaten dat met drie tot vijf rechtzoekenden in contact is gebracht juist weer iets omvangrijker is (23%).

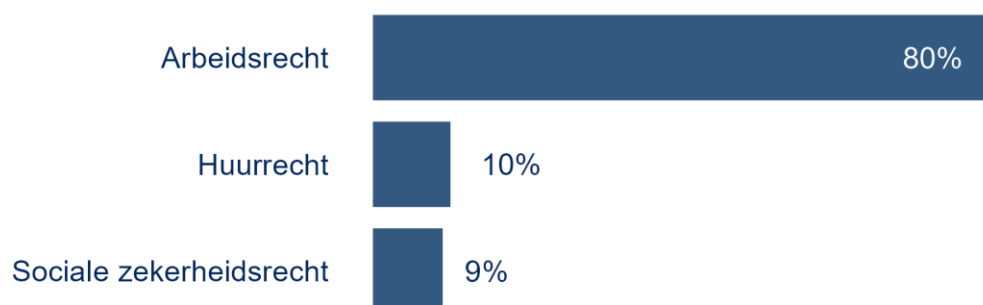

Figuur 3. Betrokken advocaten, per aantal cliënten dat men bijstaat (N=71)

3.3) De rechtzoekenden

3.3.1) Rechtsgebieden

Figuur 4 laat zien dat de juridische problemen behorende bij de meerderheid van de doorverwijzingen betrekking hadden op arbeidsrecht (80%). De problemen hadden aanzienlijk minder vaak betrekking op het huurrecht (10%) of het sociale zekerheidsrecht (9%).

Figuur 4. Aandeel doorverwijzingen, per rechtsgebied (N=248)

Iedere doorverwijzing is door een medewerker van de Raad voorzien van een toelichting die ingaat op specifieke onderdelen van het rechtsgebied waartoe het probleem betrekking had. Deze toelichtingen zijn ingedeeld in een aantal categorieën, zoals te zien in tabel 1. Eén toelichting kan betrekking hebben op meerdere categorieën. In dat geval is die toelichting ingedeeld in alle categorieën waar deze betrekking op heeft. Soms zijn de toelichtingen te algemeen, bijvoorbeeld enkel 'Arbeidsrecht'. Deze algemene toelichtingen zijn verder niet in categorieën ingedeeld.

Tabel 1 laat zien dat de meeste toelichtingen bij problemen betrekking hadden op de categorie loon (46%). Het gaat daarbij bijvoorbeeld om situaties waarin rechtzoekenden te weinig loon hadden ontvangen en er loonvordering zou moeten plaatsvinden. Ook hadden de toelichtingen bij problemen

in het arbeidsrecht geregeld betrekking op de categorieën ontslag (21%), beëindiging van contract (16%) en secundaire arbeidsvoorwaarden (11%). Problemen op het gebied van het socialezekerheidsrecht hadden veelal te maken met ziekte of de Ziektewet (10%).

Rechtsgebied	Categorie toelichting rechtsgebied	Aandeel doorverwijzingen
Arbeidsrecht	Loon (te weinig, vordering)	46%
	Ontslag	21%
	Contract beëindiging	16%
	Secundaire arbeidsvoorwaarden	11%
	Ongeval	2%
Huurrecht	Huisuitzetting	2%
Socialezekerheidsrecht	Ziekte(wet)	10%

Tabel 1. Aandeel doorverwijzingen, per rechtsgebied, nader uitgesplitst⁷

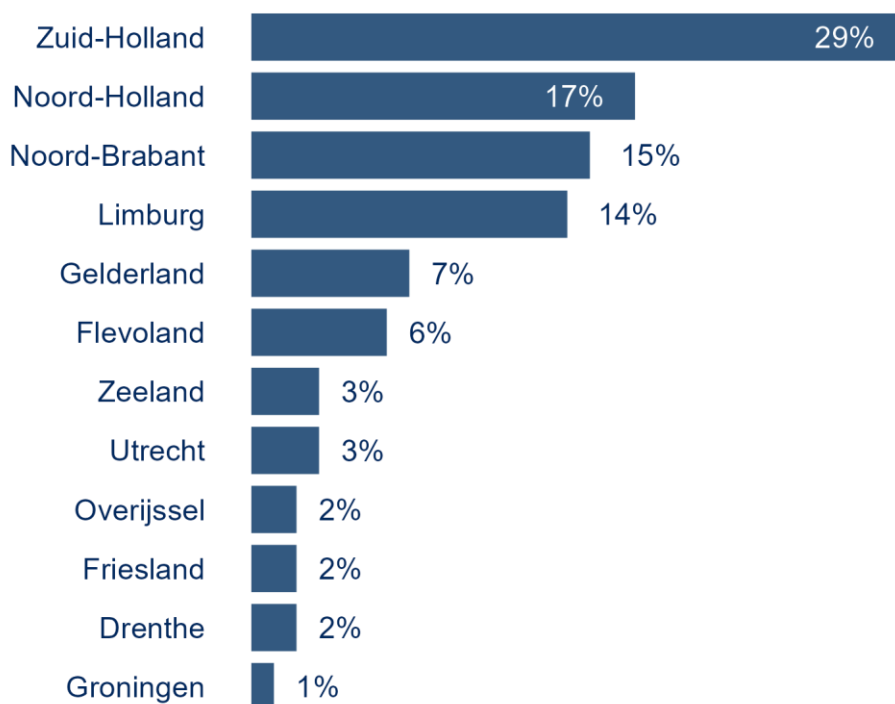
3.3.2) Regio

Aan de hand van de postcode die de rechtzoekende heeft doorgegeven aan het Juridisch Loket, is te achterhalen in welke provincies de rechtzoekenden vermoed worden woonachtig te zijn.⁸ Voor een aanzienlijk deel van de doorverwijzingen (27%) was er echter geen postcode bekend, waardoor de provincie niet bepaald kon worden. De doorverwijzingen waarbij de postcode onbekend was, zijn daarom verder buiten beschouwing gelaten voor deze paragraaf.

Figuur 5 laat zien dat de meeste rechtzoekenden behorende bij de doorverwijzingen waarschijnlijk woonachtig zijn in de provincie Zuid-Holland, gevolgd door Noord-Holland, Noord-Brabant en Limburg.

⁷ Omdat één doorverwijzing betrekking kan hebben op meerdere categorieën, tellen de percentages in deze grafiek niet op tot 100%.

⁸ Het is niet 100% zeker dat arbeidsmigranten altijd woonachtig zijn op het adres waarop zij geregistreerd staan. Er kan bijvoorbeeld sprake zijn van een postbus/postadres.

Figuur 5. Aandeel doorverwijzingen, per provincie (N=180)

Dit patroon komt redelijk overeen met de verdeling van alle migranten afkomstig uit de EU-27⁹ (waaronder EU-11) en EFTA¹⁰ zoals bekend uit de Migrantenmonitor 2023 (meest recent beschikbare gegevens ten tijde van het opstellen van dit rapport).¹¹ Daaruit blijkt dat 24% van hen woonachtig is in Zuid-Holland, gevolgd door 20% in Noord-Holland, 19% in Noord-Brabant en 9% in Limburg.

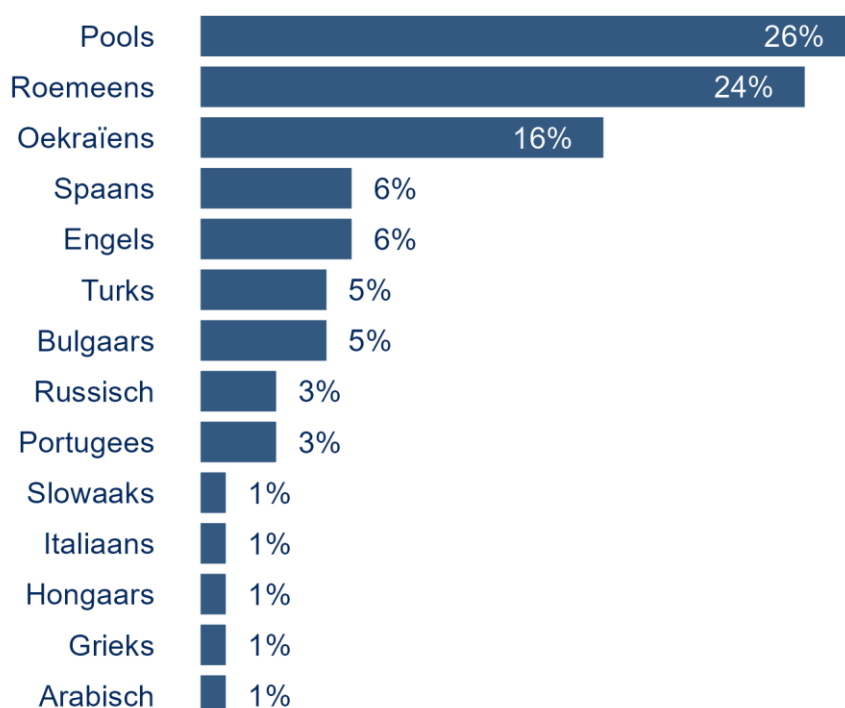
3.3.3) Taal

Bij het Juridisch Loket wordt ook genoteerd welke taal de rechtzoekende (het beste) machtig is. Voor een klein deel van de doorverwijzingen (7%) was dit gegeven onbekend. Figuur 6 laat zien dat Pools en Roemeens de meest voorkomende talen zijn, gevolgd door Oekraïens.

⁹ Overzeese gebieden van de EU-lidstaten worden niet meegenomen.

¹⁰ Onder EFTA worden alle landen van de Europese Vrijhandelsassociatie (EVA) geteld, een samenwerkingsverband tussen Liechtenstein, Noorwegen, IJsland en Zwitserland. De associatie is beter bekend onder de Engelstalige afkorting EFTA.

¹¹ CBS, team Beleidsstatistiek (2025). Migrantenmonitor 2023. Geraadpleegd via: [Migrantenmonitor 2023 | CBS](#). Deze CBS-cijfers gaan over migranten uit de EU en EFTA. Oekraïne hoort daar niet bij. De werkwijze waarover dit rapport gaat, geldt voor arbeidsmigranten uit de EU/EFTA en Oekraïne. Doordat Oekraïne niet in de CBS-cijfers geïnccludeerd is, zorgt dit waarschijnlijk voor een enigszins scheve vergelijking tussen de cijfers zoals hier gepresenteerd.

Figuur 6. Aandeel doorverwijzingen, per taal (N=231)¹²

De taal die de rechtzoekende machtig is geeft een indicatie van het land van herkomst. Uiteraard kunnen niet alle talen direct gerelateerd worden aan één land, maar veel talen wel. Uit de Migrantenmonitor 2023¹³ blijkt dat het grootste deel van de migranten afkomstig uit de EU-27 (waaronder EU-11) en EFTA afkomstig is uit Polen (29%), gevolgd door Duitsland (14%), Roemenië (9%), België (9%) en Bulgarije (7%).

3.4) De regeling

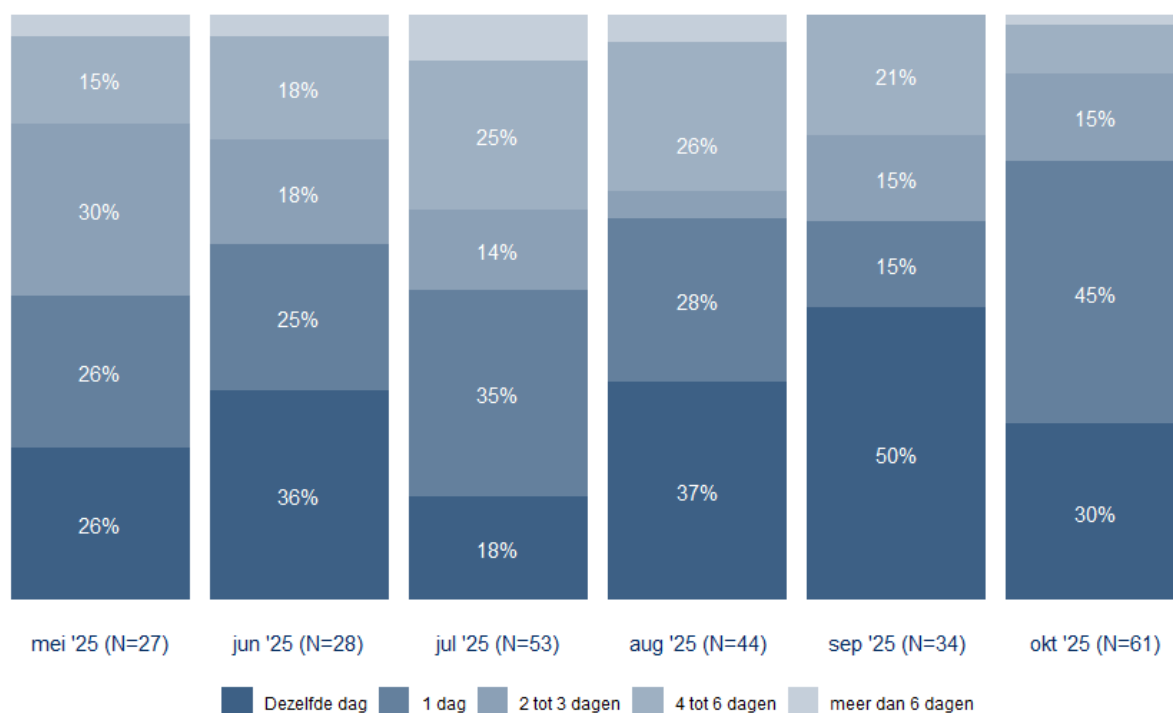
3.4.1) Totstandkoming matchingsvoorstel

De resultaten laten zien dat erbij driekwart van de doorverwijzingen maximaal drie dagen tussen de diagnosedatum en de datum waarop de rechtzoekende in contact is gebracht met de advocaat zit (76%). Bij bijna een derde van de doorverwijzingen vindt het in contact brengen met de advocaat op dezelfde dag plaats als de diagnose (31%).

Figuur 7 laat zien dat de doorlooptijden tussen de diagnose en de datum waarop de rechtzoekende in contact werd gebracht met de advocaat in de maanden juli, augustus en in september vaker langer (meer dan 6 dagen) waren dan in de andere maanden. Dit wil niet zeggen dat voor alle rechtzoekenden in die maanden gold dat de doorlooptijd langer was dan in de andere maanden. Met name in augustus en september is het aandeel rechtzoekenden dat op dezelfde dag in contact werd gebracht met de advocaat namelijk ook hoog. In juli en augustus is de groep rechtzoekenden die 2 tot 6 dagen wachtte namelijk wat kleiner.

¹² N is 231 en niet 248, omdat de doorverwijzingen waarbij de taal van de rechtzoekende onbekend was, buiten beschouwing zijn gelaten

¹³ CBS, team Beleidsstatistiek (2025). Migrantenmonitor 2023. Geraadpleegd via: [Migrantenmonitor 2023 | CBS](#).

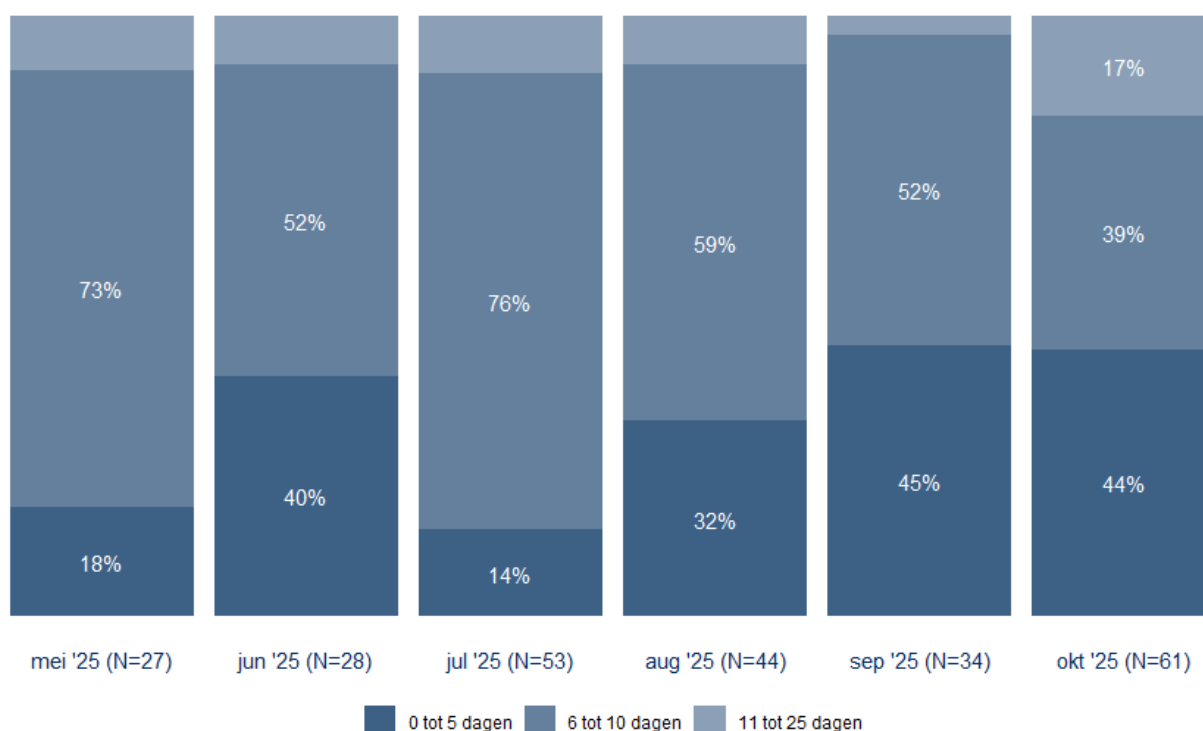

Figuur 7. Doorlooptijd tussen diagnosedatum en datum waarop de rechtzoekende in contact is gebracht met de advocaat, per maand

3.4.2) Eerste afspraak advocaat

De resultaten laten zien dat bij ruim drie kwart van de doorverwijzingen de doorlooptijd tussen het in contact brengen van de rechtzoekende met de advocaat en de kennismakingsafpraak met de advocaat tien dagen of minder bedraagt (76%). Bij bijna één derde duurt het vijf dagen of korter (29%).

Figuur 8 laat zien dat het aandeel doorverwijzingen waarbij de kennismakingsafpraak met de advocaat binnen tien dagen plaatsvond, licht is gestegen sinds mei 2025. In de meest recente maand, september 2025, was dit aandeel het hoogst van alle maanden.

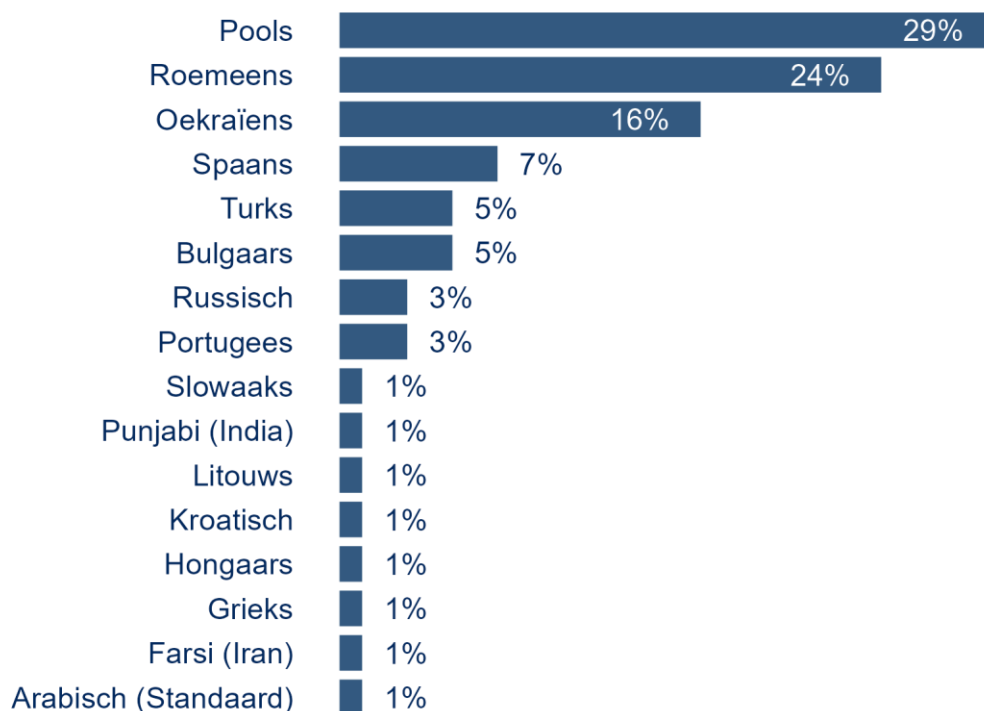

Figuur 8. Doorlooptijd tussen datum waarop de rechtzoekende in contact werd gebracht met de advocaat en kennismakingsafspraken met advocaat, per maand

3.4.3) Tolken

Zoals in [paragraaf 1.1](#) is benoemd, organiseert de Raad binnen dit project een tolk voor de kennismakingsafspraken met de advocaat. Op basis van de ontvangen gegevens van de tolkenbureaus (Global Talk en ELAN Languages) kan worden geconcludeerd dat er bij ruim twee derde van de doorverwijzingen (69%, 170 doorverwijzingen) een opdracht voor een tolk is binnengekomen bij één van de tolkenbureaus. In ongeveer twee derde van de gevallen is de opdracht naar Global Talk gegaan en in ongeveer één derde van de gevallen naar ELAN Languages. Dit verschil heeft ermee te maken dat de opdrachten voor tolken behorende bij rechtzoekenden uit de zuidelijke provincies van Nederland standaard naar Global Talk gaan en die uit de noordelijke provincies naar ELAN Languages. Zoals figuur 9 laat zien waren er meer doorverwijzingen van rechtzoekenden uit de zuidelijke provincies, waardoor er meer opdrachten naar Global Talk zijn gegaan.

Figuur 9 laat zien dat de tolken die zijn georganiseerd voor de doorverwijzingen binnen dit project met name de Poolse of de Roemeense taal spraken, gevolgd door Oekraïens.

Figuur 9. Aandeel doorverwijzingen, per taal (N=147¹⁴)

De tolkenbureaus registreren naast de taal ook andere kenmerken, zoals het taalniveau en kenmerken van de afspraak. In 86% van de gevallen had de tolk taalniveau C1, in 11% was het een tolk van de zogenaamde 'noodlijst'¹⁵ en in 3% van de gevallen had de tolk taalniveau B2.

De kennismakingsafspraak met de advocaat met aanwezigheid van een tolk was in 75% van de gevallen telefonisch, in 22% via videoverbinding en in 3% van de gevallen op locatie.

In 20% van de gevallen (32 keer) ging de afspraak met de tolk niet door. Het ging hierbij in 30 gevallen om annulering vanuit de opdrachtgever, dus vanuit de Raad of de advocaat. In twee gevallen was er sprake van een zogenaamde niet-levering, waarbij het tolkenbureau niet tijdig een geschikte tolk kon vinden, waardoor de opdracht geannuleerd moest worden.

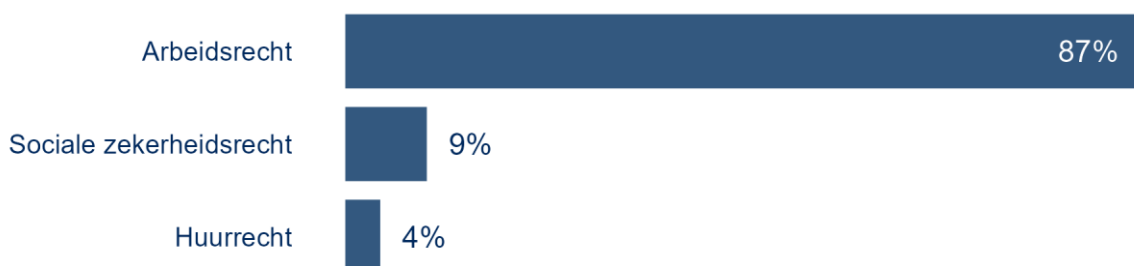
3.4.4) Afgegeven toevoegingen

Ten slotte is gekeken naar de afgegeven toevoegingen die zijn voortgekomen uit de doorverwijzingen. Bij het interpreteren van deze resultaten is het belangrijk rekening te houden met het feit dat er soms tijd zit tussen de kennismakingsafspraak en de toevoegingsaanvraag. Hierdoor geeft het totaal aantal toevoegingen op dit moment wellicht geen compleet beeld van het totaal aantal toevoegingen dat voor de hele groep rechtzoekenden uiteindelijk aangevraagd gaat worden. Ook moesten de toevoegingen handmatig opgezocht worden, waardoor er een kans bestaat dat bepaalde toevoegingen wel zijn aangevraagd maar niet zijn gevonden.

¹⁴ De N bij dit figuur is 147 en niet 170, omdat voor een deel van de opdrachten aan de tolkenbureaus de taal onbekend was.

¹⁵ De Noodlijsttolken zijn geregistreerd op een centraal door de Raad voor Rechtsbijstand beheerde noodlijst. Alle bemiddelaars die tolkdiensten leveren in de justitiële sector kunnen gebruik maken van tolken op die Noodlijst. Bemiddelaars hebben de opdracht om tolken van de noodlijst zo snel mogelijk via training en opleiding naar een hoger niveau (C1 of B2) te brengen.

Er zijn op het moment van rapporteren in totaal 79 toevoegingen aangevraagd die horen bij 248 doorverwijzingen (32%). Zoals Figuur 10 laat zien, hebben de meeste aangevraagde toevoegingen betrekking op het arbeidsrecht.

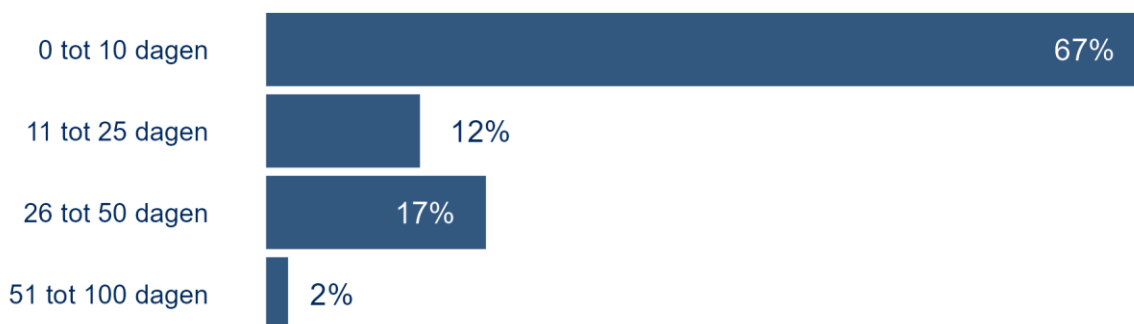
Figuur 10. Aangevraagde toevoegingen, uitgesplitst naar bijbehorend rechtsgebied (N=79)

Bij de 79 aangevraagde toevoegingen waren 42 advocaten betrokken. In Tabel 2 is te zien dat de meeste van die advocaten (71%) tot op heden één aangevraagde toevoeging hebben ingediend.

Aantal toevoegingen	Aantal advocaten	% van de advocaten (n=42)
1	24	57%
2	11	26%
3	6	14%
4	0	0%
5	1	2%

Tabel 2. Aantal aangevraagde toevoegingen en bijbehorend aantal en aandeel advocaten

Van de 79 aangevraagde toevoegingen zijn er 73 toegekend (92%). Van de zes afgewezen toevoegingen, hadden vijf afwijzingen betrekking op financiële gronden. Figuur 11 laat zien dat bij ruim twee derde van de doorverwijzingen met een toegekende toevoeging op het moment van rapporteren, de doorlooptijd tussen de kennismakingsafspraken met de advocaat en de datum waarop de toevoeging is toegekend, tien dagen of minder bedroeg. Er zijn diverse factoren die een rol kunnen spelen bij de doorlooptijd tussen de kennismakingsafspraken met de advocaat en de datum waarop de toevoeging is toegekend, zoals bijvoorbeeld complexiteit van het probleem, administratieve last van de advocaat, maar ook eventuele (on)bereikbaarheid van de rechtzoekende.

Figuur 11. Doorlooptijd tussen de kennismakingsafspraken met advocaat en datum waarop de toevoeging is toegekend (N=58¹⁶)

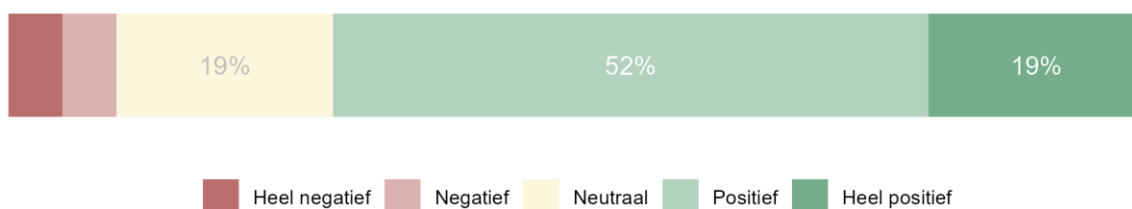
¹⁶ De N bij deze figuur is 58 en niet 73, omdat voor sommige doorverwijzingen niet door de Raad is geregistreerd wanneer de kennismakingsafspraken met de advocaat plaatsvond.

De 73 toegekende toevoegingen betroffen, op twee Lat-toevoegingen na, allemaal reguliere toevoegingen. Er zaten geen toevoegingen voor mediation bij. 67 van de 73 toevoegingen (92%) betroffen civielrecht, zes betroffen bestuursrecht (8%). Bij 55 van de 73 toevoegingen (75%) betrof de wederpartij een werkgever.

3.5) Feedbackloop

Zoals in [paragraaf 2.2](#) is besproken, ontvingen advocaten die ervaring hebben met een tolk die is georganiseerd door de Raad een enquête. De enquête is uitgezet onder de destijds 64 deelnemende advocaten.¹⁷ Van die groep hebben 31 advocaten (48%) de enquête ingevuld. Hiervan hebben 21 advocaten ervaring met een tolk georganiseerd door de Raad. Alleen de laatste groep kon de enquêtevragen beantwoorden.

De meerderheid (71%) van de advocaten die deelnamen aan de enquête is positief of zelfs heel positief over het door de Raad organiseren van de tolk, zo toont Figuur 12. Eén op de vijf deelnemende advocaten (19%) is neutraal en één op de tien is negatief of heel negatief.

Figuur 12. De mate waarin advocaten die deelnamen aan de enquête positief zijn over het door de Raad organiseren van tolken (n=21)

Advocaten die aangaven dat ze positief waren over het door de Raad organiseren van de tolken, geven voornamelijk aan niet tegen problemen aan te zijn gelopen, niet zozeer dat het meerwaarde heeft dat de Raad de tolken organiseert. Eén van deze advocaten gaf bijvoorbeeld aan:

"De door de raad georganiseerde tolken zijn telkens professioneel en werken prettig. Het zijn dikwijls dezelfde tolken die vanuit Global Talk worden geleverd in het geval ik zelf een tolk aanvraag."

Advocaten die aangaven neutraal te zijn, geven bijvoorbeeld aan het niet echt noodzakelijk te vinden dat de Raad de tolken organiseert. Zo geeft één advocaat aan dat:

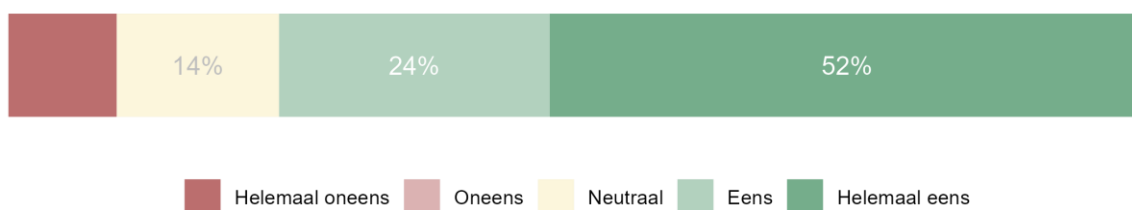
"(...) je zult als advocaat toch een manier moeten vinden om gedurende de zaak met de cliënt te communiceren. 1x een tolk draagt daar niet aan bij. Er moet bij elke stap in het dossier immers communicatie mogelijk zijn. Voor mij hoeft het niet eigenlijk."

Een advocaat die negatief was, gaf in de toelichting zaken aan die opvielen over de communicatie vanuit de Raad naar de rechtzoekende. Deze advocaat gaf aan:

"Echter de uitnodiging voor de afspraak die aan rechtzoekende werd verzonden was enkel in het Engels terwijl in de stukken duidelijk stond dat hij geen Engels sprak. Tijdens het gesprek bleek dan ook dat rechtzoekende niet op kwam dagen omdat hij niet meer in Nederland was."

¹⁷ Dit aantal advocaten wijkt af van de aantallen eerder in dit hoofdstuk, omdat dit een momentopname betreft van het aantal actieve advocaten op het moment dat de enquête werd uitgezet.

Figuur 13 laat zien dat de meerderheid van de aan de enquête deelnemende advocaten van mening is dat de Raad door moet gaan met de huidige werkwijze (76%). Eén op de tien advocaten is van mening dat de Raad moet stoppen met de huidige werkwijze.

Figuur 13. De mate waarin advocaten die deelnamen aan de enquête van mening zijn dat de Raad door moet gaan met deze werkwijze waarbij zij de tolken organiseert (n=21)

Uit aanvullende analyses blijkt dat de groep advocaten met relatief veel ervaring met gesprekken met een tolk georganiseerd door de Raad (4 of meer gesprekken) unaniem positief is over de werkwijze en aangeeft dat de Raad ermee door moet gaan. De meer kritische geluiden zijn dus afkomstig van advocaten die minder dan 4 gesprekken hebben gehad met een tolk georganiseerd door de Raad.

Advocaten die aangaven dat de Raad deze werkwijze moet voortzetten merken op dat het hen of hun secretariaat werk scheelt, dat het proces er makkelijker door wordt en dat ze het zien als een verantwoordelijkheid van de Raad om te zorgen dat dit proces goed verloopt. Hierover zegt een advocaat:

"Tolk is zeer nuttig en indien deze direct bij intake aanwezig is, is dit uitermate goed voor de behandeling van de zaak."

Ook geven meerdere advocaten aan dat wanneer de tolk niet door de Raad wordt georganiseerd, de kosten voorafgaand aan een eventuele verleende toevoeging een probleem kunnen opleveren. Hierover zegt een advocaat:

"Anders is het niet de moeite waard voor mij om dit project te continueren, daar wij niet een tolk kunnen regelen voordat er een toevoeging is."

Advocaten die aangaven neutraal te zijn, gaven bijvoorbeeld aan dat zij het ook geen probleem zouden vinden om zelf de tolk te organiseren, omdat dit weinig moeite kost als advocaat zijnde. Bovendien geven zij aan dat nu de Raad dit doet, de advocaat minder controle heeft over het proces. Hierover zegt een advocaat:

"Ik zou het ook zelf kunnen organiseren via Global Talk."

Advocaten die aangaven dat de Raad moet stoppen met de huidige werkwijze, geven aan dat ze liever zelf de tolk organiseren. Hierover geeft een advocaat aan:

"Ik vraag liever zelf een tolk aan, dan heb ik de datum en tijdstip zelf in de hand."

Ten slotte geeft ook één van de advocaten aan graag eerder te willen weten of de rechtzoekende in aanmerking komt voor een toevoeging. Hierover wordt het volgende aangegeven:

"Is alleen zinvol als Raad DIRECT de toets doet of rechtzoekende voor subsidie in aanmerking komt en mededeelt welke stukken (arbeidscontract, ID, loonstrook etc.) voorafgaand aan de eerste bespreking moeten worden gezonden."

Als laatste is nog aan advocaten gevraagd of zij suggesties ter verbetering hebben. Hierbij kwam naar voren dat het voorkomt dat de rechtzoekende niet langer in Nederland verblijft en er een tolk

op locatie geregeld is, terwijl een tolk via telefoon- of videoverbinding ook had volstaan. Verder suggereert één advocaat dat het goed zou zijn om voorwaardelijk een tolk te kunnen reserveren voor afspraken in een later stadium. Ook andere advocaten geven aan dat het prettig kan zijn om bij vervolgafspraken dezelfde tolk te kunnen krijgen. Een laatste suggestie is dat de Raad de afspraak telefonisch bevestigt met de rechtzoekende, om zogenaamde 'no shows' te voorkomen.

4 Conclusie

De onderzoeksvraag van het huidige onderzoek is "Hoeveel arbeidsmigranten maken gebruik van het matchingsproces en hoe verloopt dit proces richting gesubsidieerde rechtsbijstand?". De onderzoeksvraag wordt beantwoord op basis van de gegevens over het eerste halfjaar van 2025 waarin het project met de Raad loopt, wat de conclusies in dit rapport voorlopige conclusies maakt. Eerst wordt gekeken naar de aantallen en vervolgens naar het proces.

4.1.1) Aantallen

Het aantal doorverwijzingen van unieke rechtzoekende arbeidsmigranten vanuit het Juridisch Loket naar de Raad gedurende de periode mei 2025 tot en met oktober 2025 bedraagt 256. Het Juridisch Loket verwachtte in 2025 ongeveer 6.000 rechtzoekende arbeidsmigranten te gaan helpen, waarvan ongeveer 20% doorverwezen zou worden naar de tweede lijn. De huidige rapportage gaat over een periode van zes maanden. Wanneer deze verwachting hierop wordt toegepast, zou dit resulteren in ongeveer 600 doorverwijzingen. Het aantal doorverwijzingen loopt daarmee achter op de verwachting van het Juridisch Loket.

Op maandniveau schommelt het aantal doorverwijzingen tussen de 27 en de 61, waarbij de maanden juli 2025 (53) en oktober 2025 (61) uitschieters zijn. Mogelijk is de maand oktober 2025 het begin van een stijgende trend in het aantal doorverwijzingen op maandelijkse basis. Er zijn op het moment van rapporteren (halverwege november) 79 advocaten betrokken. De rechtsvragen van de rechtzoekenden hebben meestal betrekking op het arbeidsrecht, met name op loon en ontslag. Verder zijn de rechtzoekenden veelal woonachtig in Zuid-Holland, Noord-Holland, Noord-Brabant en Limburg, en spreken zij veelal Pools, Oekraïens of Roemeens.

4.1.2) Proces

Bij driekwart van de doorverwijzingen zit er maximaal drie dagen tussen de diagnosedatum en de datum waarop de rechtzoekende in contact is gebracht met de advocaat. In de maanden mei, juni en juli 2025 wordt ongeveer de helft van de rechtzoekenden dezelfde dag of de dag na de doorverwijzing vanuit het Juridisch Loket al in contact gebracht. Vanaf juli 2025 geldt voor de ruime meerderheid van de rechtzoekenden dat ze dezelfde dag of de dag na de doorverwijzing in contact wordt gebracht.

De kennismakingsafspraken met de advocaat vindt vervolgens bij de overgrote meerderheid binnen tien dagen plaats. Voor die kennismakingsafspraken organiseert de Raad een tolk. Bij ruim de helft van de doorverwijzingen was een tolk noodzakelijk bij de kennismakingsafspraken. Het kwam een enkele keer voor dat er geen tolk geleverd kon worden door het tolkenbureau. Ook deze stap in het proces lijkt daarom soepel te verlopen.

Tot nu toe zijn er 79 toevoegingen aangevraagd voor deze groep rechtzoekenden, waarvan er 73 zijn toegekend. Het gaat daarbij, evenals bij alle doorverwijzingen, meestal om toevoegingen met betrekking tot het arbeidsrecht. De doorlooptijd tussen de kennismakingsafspraken met de advocaat en toekenning van de toevoeging bedraagt bij de meerderheid van de rechtzoekenden minder dan tien dagen.

Op basis van de beschikbare informatie in het onderzoek kan niet gezegd worden wat redenen zijn voor het niet aanvragen van een toevoeging. Dit kan diverse redenen hebben, zoals dat de rechtzoekenden niet in aanmerking kwamen voor een toevoeging of dat het probleem al opgelost was.

Het onderhavige onderzoek richtte zich ook op het in beeld brengen van de ervaringen van advocaten met door de Raad georganiseerde tolken. Er zijn enkele kritische geluiden, maar de meeste advocaten zijn hier positief over en zijn van mening dat de Raad hiermee door moet gaan. Deze advocaten geven veelal aan geen problemen te hebben ervaren.

kenniscentrum
stelsel gesubsidieerde rechtsbijstand

Contact

kenniscentrum@rvr.org